

SISÄLLYSLUETTELO

Varhainen kuva Augustinuksesta	I
Nimilehdet	II
Lyhenteet	IV
Saatteeksi, kääntäjän esipuhe	V

AUGUSTINUS: KRISTILLINEN OPETUS, De Doctrina Christiana:

AUGUSTINUksen ESIPUHE TEOKSEEN..... 1

kohta 1, Pyhien Kirjoituksen sellainen säännönmukainen tarkastelu, joka hyödyttää	1
kohta 2, sellaisista henkilöistä, joita tämä kirja ei auta.....	1
kohta 3, niille, jotka eivät teosta ymmärrä	2
kohta 4, niille, jotka arvelevat ymmärtävänsä Raamattua ilman Augustinuksen näitä opetuksia siihen.....	2
kohta 5, onko evankeliumin opetusta kuultava ihmisten kautta	3
kohta 6, Corneliuksen ja Paavalin esimerkki lähteiden käytöstä.....	3
kohta 7, Filippuksen ja Mooseksen esimerkit totuuden välittäjinä ja vastaanottajina	4
kohta 8, jotkut kieltävät ohjeiden antamisen Raamatun ymmärtämiseen, vaikka itse sellaisia antavat	4
kohta 9, vaikeaselkoisen Raamatun kohdan tavannut lukija voi hyödyntää näitä Augustinuksen antamia ohjeita kuin lukija kirjaimia.....	5

ENSIMMÄINEN KIRJA..... 6

1.1. Raamatun tarkastelu perustuu kahdelle perusedellytykselle: menetelmään löytää ymmärrettävä asia ja tapaan ilmaista se.....	6
2.2. Kaikki asiat opitaan merkkien avulla;	
A. aloittaa asioiden käsittelyn	6
3.3. Asiat, joista tulee nauttia; toisaalta asiat, joita tulee käyttää hyväksi	7
4.4. Nauttimisen ja hyväksikäyttämisen käsitteet.....	7
5.5. Jumalan Kolminaisuus.....	8
6.6. Määrittämätön sanojen ristiriita lausuttaessa sana: Jumala	9
7.7 Kaikki Jumalan olemassa olemiseen uskovat pitävät Häntä kaiken edelle pantavana	10
8.8. Jumala, itse elämä ja muuttumaton viisaus	11
9.9. Perussääntö: Muuttumaton viisaus on pantava muuttuvan edelle	11
10.10. Mielen puhdistaminen nauttimiseen Kolminaisuudesta	12
11.11. Menettelemme viisaasti ja parannumme tulella Hänen luo	12
12. Jumala lähestyi lihallisia tehtyään itsensä tieksemme luokseen.....	12
12.12. Hän teki tämän ilmestymällä maailmalle	12
13. Kuinka Sana tuli lihaksi.....	13

14.13. Kuinka Hän hoitaa ja parantaa meitä.....	13
15.14. Kuinka Herran kuolleista nouseminen tukee toivoamme	14
16.15. Kuinka seurakunta on hänen ruumiinsa ja vaimonsa	14
17.16. Hyväntahtoisimmin ja säälivimmin hän lunastaa	15
18.17. Ei anneta syntejään anteeksi sille, joka ei usko saaneensa anteeksi ..	15
19.18. Sielun ja ruumiin kuolema ja elämä	15
20.19. Sielu, joka ei kuole tälle maailmalle	15
21. Sielu ja ruumiskaan eivät kaikin häviä, vaan saavat palkkansa	16
22.20. Ihmisen suhde nautittaviin ja hyväksikäytettäviin asioihin	16
22.21. Itsensä, muiden ja Muuttumattoman Hyvän rakastaminen.....	16
23.22. Yläpuolellamme olevan, itsemme, tasollamme olevan ja alapuolellamme olevan rakastaminen	17
23.23. Turmeltuneen sielun rakkaus; ruumiin ja sielun terveyden perusteet ...	17
24.24. Kukaan ei vihaa itseään eikä ruumistaan; ruumiillinen itsekuri	18
24.25. Hengen ja lihan välinen taistelu; ihminen silti vaalii ruumistaan	19
25.26. Tunne, kuinka rakastat itseäsi ja ruumistasi hyödyllisesti.....	20
26.27. Rakkauden kaksoiskäskey kattaa kaiken rakkauden	20
27.28. Järjestyksenmukainen rakkaus	21
28.29. Auttamisen järjestys	21
29.30. Miten maailma rakastaa hyvää näyttelijää ja seurakunta Jumalaa ...	22
30.31. Kuka on lähimmäisemme	23
30.32. Voidaanko syntyä tehdä ei kristityn kanssa tai vihamiehelle	24
30.33. Enkelit, Kristus ja muut auttajat lähimmäisinämme	24
31.34. Nauttiiko Jumala meistä vai käyttääkö hän meitä hyväkseen	24
32.35. Hyvyyden ja rakkauden suhde olemassaoloomme ja Jumalaan	25
32.36. Nauttiminen ja hyväksikäyttäminen itsemme tai enkelin varassa	26
33.37. Nauttiminen perustaa autuuden, sen oikea tapa ja kohde	26
34.38. Herrastamme on <i>tie</i> aloitettava, ja hänen kauttaan on <i>totuudessa</i> pysyttävä ja saavutaan <i>elämään</i> panematta mitään hänen edelleen	27
35.39. Mikä on suurin asia	28
36.40. Joka ei rakenna kaksoiskäskyn mukaan, ei Sanaa ymmärrä; valhe ..	29
36.41. Rakastaa oikein tietämättään on kuin onnellinen erehtyminen	29
37. Usko horjuu ja rakkaus raukeaa, jos Raamatun arvovalta järkkyy	30
38.42. Milloin ajallinen ja iäinen asia heikkenee tai kasvaa arvossa	32
39.43. Sanan avulla pysyvät: <i>usko, toivo ja suurimpana rakkaus</i>	31
40.44. Raamatun päämäärä, usko, toivo ja rakkaus, antavat lähtökohdan Raamatun tutkimiselle	31

TOINEN KIRJA..... 33

2.1. Käsitteet ´asia´ ja ´merkki´; A aloittaa merkkien käsittelyn	33
2.2. Luontaiset merkit	33
2.3. Annetut merkit, joita varsinaisesti seuraavaksi tarkastellaan	33
3.4. Annettujen merkkien joukossa sanoilla on perustava asema.....	34
4.5. Sanat osoitetaan silmille kirjaimin; kielten eriytyminen	35
5.6. Raamatun lukija pyrkii perehtymään avuksemme tulevan Raamatun seemiläisten kirjoittajien ajatuksien kautta Jumalan tahtoon.....	35

6.7. Miksi Raamatussa on hämäriä, kuvaannollisia ilmaisuja	35
6.8. Raamatun vaikeaselkoisten ja selkeämpien kohtien vaikutus	36
7.9. Ennen kaikkea on tarpeen tulla Jumalan pelkoon sekä oivalletun että oivaltamattoman Raamatun edessä	37
7.10. Raamatun tutkija harjoittautuu tietämisessä – jota nyt käsitellään – ja tulee tietoiseksi ajallisten rakkaudesta, valittavaksi, lohdutetuksi ja vanhurskautta isoavaksi	37
7.11. Laupeuden harjoittaminen ja puhdassilmäisyyden saavuttaminen pitämällä totuus; näiden kautta saavutetaan viisaus ja lepo.....	38
8.12. Paluu tietämiseen: on aloitettava Raamatun Kaanonista	39
8.13. Raamatun Kaanoniin kuuluvat kirjat	40
9.14. Näiden kirjojen perusteella hurskas etsii Jumalan tahtoa, ensin suorasanaista käskyä elämistä ja ohjeita uskomista varten; avoimista kohdista löytyy kaikki tarvittava uskoa ja moraalia varten	41
10.15. Jollei sanaa ymmärretä, se on tuntematon tai kaksiselitteinen	42
11.16. Raamatun kielten tuntemisen ja Raamatun käännösten merkitys	42
12.17. Erilaisten käännösten tuoma informaatio ja etu.....	43
12.18. Erehdykseksi ymmärrettävä käännösesimerkki	44
13.19. Totuus käännöksen oikeellisuudesta selviää alkukielestä, kysymällä tai useita sanatarkkoja käännöksiä vertaamalla	45
13.20. Esimerkkejä, millaiset käännökset vaativat vain kielenhuoltoa, millaiset puolestaan jo vähentävät tekstin ymmärtämistä	46
14.21. Tuntemattoman sanan tai sanonnan selville saaminen; eri käännösten analysoiminen tekee taidokkaaksi	47
15.22. Vanhaintalialaisten käännösten iso arvo; Septuagintan ja aiempien käännösten suuri merkitys; hyvä alkukielen teksti on ratkaiseva	48
16.23. Kuvaannollisten ilmaisujen käännetyt sanat selviävät osin kielten, osin kuvattun asian tai nimisanan tuntemisen kautta	50
16.24. Elollisten, kivien, kasvien tai muiden sellaisten luonnon tuntemisen tärkeys Raamatussa esitettyjen samankaltaisuuksien takia.....	50
16.25. Numerot Raamatussa kuvaannollisissa yhteyksissä	52
16.26. Musiikkia koskevat sanat kuvaannollisissa yhteyksissä	53
17.27. Antiikin yhdeksän muusaa on taikauskoista runoutta; todellisuudessa musiikkia voidaan esittää vokaalisesti tai näppäin- ja puhallinsoittimin	54
18. 28. Raamatun tuntemista hyödyttävää musiikin, kirjallisuuden, oikeuden ja hyveiden tuntemusta ei ole sen vuoksi paettava, että niille on vihitty epäjumalien temppeleitä.....	55
19.29. Pakanatkin harjoittavat oppeja, jotka ovat joko itse keksimiään tai jo toteutuneita tai jumalallisesti perustettuja	56
20.30. Mitkä ovat taikauskoisia taitoja	56
20.31. Millaisia seikkoja taikauskossa otetaan huomioon.....	57
21.32. Horoskooppien laatimisesta ja heinä- ja elokuun nimittämistä Caesarin ja Augustuksen kunniaksi	57
22.33. Tapojen, tekojen ja tapahtumien ennustamisesta tähtien aseman, latinaksi constellaation, perusteella	59

22.34. Kaksosten syntymien välinen aikaero ei näy horoskoopin ennustajien constellaatiossa, jonka mukaan he ennustavat	59
23.35. Jumala on asettanut taikauskon langenneiden enkeleiden hallintaan. Nämä vuoroin puhuvat totta, vuoroin pettävät	60
23.36. Kristityn on tarkoin paettava kaikkia taikauskon muotoja ja ennusmerkkejä kuin petollisen ystävän kanssa tehtyjä välipuheita	60
24.37. Miksi ennusmerkeillä on merkitystä ja mitä ne sisältävät	61
24.38 Ihmisten kesken käyttöön otetuista tulkinnanvaraisista merkeistä, jotka eivät ole taikauskaisia	62
25.39. Ihmisten säätämät liialliset asiat, jotka viehättävät, ja ihmisyhteisöille tarpeelliset säädökset ja merkkilajit	63
25.40. Kristityn on riittävästi tarkattava käytännön elämän säädöksiä.....	63
26. Ihmisten säätämistä merkeistä demonien yhteyteen ja ylellisyyteen kuuluvia on torjuttava; hyödyllisiä ovat kirjaimet yms.	64
27.41. Ihmisten säätämiä eivät ole aisteihin ja järkeen vaikuttavat, tutkimalla käyttöön otetut ja Jumalallisesti annetut asiat; A aloittaa aistien ja kokemusmaailman kautta selvitettävien asioiden käsittelyn.....	64
28.42. Yleisestä historiasta on paljon apua Raamatun ymmärtämiseen	64
28.43. Onko Raamattu vaikuttanut Platonin tuotantoon tai päinvastoin	65
28.44. Kerrottaessa menneistä asioista itse historiaa ei ole luettava ihmisten säätämien asioiden joukkoon	67
29.45. Milloin nykyisten asioiden kuvaus, luomakunnan jokin ominaisuus ja lääke ovat vapaasti käytettävissä	67
29.46. Tähtien tuntemisella on myös puhtaasti tieteellinen merkitys	67
30.47. Aikaisemmat kokemukset auttavat vastaisessa toiminnassa, mitä käsitellään jatkossa vain, jos se selvittää Raamatun kuvaannollisia ilmaisuja. A siirtyy seur. luvussa järjen kautta selvitettäviin asioihin.....	68
31.48. Raamatun tieteellisestä tutkiskelusta on erotettava pois viisastelu ja tendenssimäiset painotukset	69
31.49. Lähtökohdan, premissin, oikeellisuus on saatava selville Raamatusta; opetus oikeista loogisista seuraamuksista	70
32.50. Totuus loogisista johtopäätöksistä ei ole ihmisten säätämä, vaan jumalallinen; jos seuraukseksi osoitettu asia on valhe, on premissikin.....	71
33.51. Lähtökohdan kumoutumisesta ei välttämättä seuraa johtopäätöksen kumoutuminen; opetus loogisista seuraamuksista jatkuu....	72
34.52. Loogisesta seurauksen lainalaisuudesta tiedetään se, mikä on tai ei ole seurausta ja mikä on ristiriita; premissiä on tutkittava sinänsä, mutta jos oikein yhdistetään varmat asiat epävarmoihin, niistäkin tulee varmoja	72
35.53. Asioiden määrittely, jaottelu ja jäsentely ja muu tiede on sinänsä totta, vaikka runoilijatkin, väärät filosofit ja hereetikot usein käyttävät tiedettä valheellisesti; valhekin voidaan määritellä oikein, vaikka valhe ei ole totta	73
36.54. Opit kaunopuheisuudestakin ovat tosia ja jumalallisia, vaikka niillä voidaan edistää myös valheita	74

37.55. Johtopäätökset, jaotukset ja määritykset auttavat paljon oivaltamiseen; kaunopuheisuuden taitoa puolestaan on harjoitettava oivalletun ilmaisemiseen pikemminkin kuin oivaltaaksemme jotkut asiat; älykkyys ja näköalat totuuteen antavat usein enemmän iloa kuin säännöt	74
38.56. Laskuoppikaan ei ole ihmisten perustama, vaan selvittämä ja löytämä	75
38.57. Joka mieluummin ylpeilee muuttumattomista totuuksista kuin kysyy, mistä ne ovat peräisin, saattaa näyttää oppineelta, mutta ei ole viisas; inhimillinen, muuttuvainen sielu on perustettu yläpuolellaan olevan muuttumattoman Totuuden ja alapuolellaan olevien muuttuvien asioiden väliin.....	75
39.58. Augustinus tekee yhteenvedon hurskaille varottavista ja rajoitettavista sekä toisaalta hyödyllisistä asioista	76
39.59. Augustinus toivoo lisää hyödyllisiä, Raamatusta erillisiä sen hakusanakirjoja	77
40.60. Kristityn on vapautettava filosofeilta heillä mahdollisesti olevat totuudet ja inhimillisesti oikein soveltuvat opit kristilliseen käyttöön	78
40.61. Cyprianuksen, Lactantiuksen, Victorinuksen, Optatuksen, Hilariuksen ja Mooseksen esimerkit kaiken tiedon saattamisesta Kristuksen palvelemiseen.....	79
41.62. Usko ristiin tuo pelastuksen ja puhdistaa ylpeydestä, niin että tulemme mahdollisiksi myös tunnistamaan <i>tiedon yläpuolella olevan Kristuksen rakkauden</i> , jotta <i>meidät täytettäisiin kaikkeen Jumalan täyteyteen</i>	80
42.63. Raamatun tieto on muihin tietolähteisiin nähden ylivertaista ja se hylkää ihmiselle vahingollisen tiedon, hyväksyy hyödyllisen	81

KOLMAS KIRJA..... 83

1.1. Kuinka varustettuna on tultava kaksiselitteisten sanojen selvittämiseen; ne perustuva joko sanan varsinaisiin tai niistä johdettuihin merkityksiin	83
2.2. Milloin sanan varsinainen merkitys aikaansaa kaksiselitteisyyden, on ensin katsottava lauseen välimerkitys, sanan ääneen lausuminen ja kysyttävä neuvoa Kristinopilta ja tutkittava tekstiyhteys	83
2.3. Kuinka esim. on käsiteltävä lause: <i>Alussa oli Sana, ja Sana oli Jumalan tykönä, ja Sana oli Jumala</i>	84
2.4. Jos Kristinoppi ei vastusta eri mahdollisia ratkaisuja, asian ratkaisee tekstiyhteys. Esimerkki tästä	84
2.5. Mikäli ei Kristinoppi eikä tekstiyhteys vastusta useampia ratkaisuja, jää lukijan valtaan, minkä moitteettoman lukutavan hän valitsee	86
3.6. Samoin kuin lauseen välimerkittäminen korjataan Kristinopin ja tekstiyhteyden perusteella, samoihin seikkoihin kiinnitetään huomiota myös lausetta ääneen lausuttaessa, muutoin ääneen lausuminenkin jää lausujan valtaan. Esimerkit näistä	86
3.7. Kaksiselitteisyys piilee myös tavujen ratkaisemattomassa lausumisessa. Esimerkkejä sellaisten selvittämisestä	88

4.8. Myös muita kaksiselitteisyyksiä, jotka eivät koske välimerkittämistä tai lausumistapaa, on tarkasteltava samalla tavalla. Esimerkkejä. Loppupäätelmä: ”Harvoin ja vaikeasti voidaan löytää Raamatun sanojen varsinaisista merkityksistä sellaisia kaksiselitteisyyksiä, joita eivät ratkaise ne itse tekstin yhteydessä olevat asiat, joista tunnistetaan Raamatun tarkoitus, tai kääntäjien töiden vertailu tai edeltävän alkuperäisen kielen tutkimus.”	88
5.9. Augustinus aloittaa sanojen johdettujen eli kuvaannollisten merkitysten käsittelyn varoittaen aluksi, ettei kuvaannollista sanaa käsitettäisi varsinaisessa merkityksessään eikä merkkejä käytettäisi kohoamatta niiden tarkoittaman asian ammentamiseen	89
6.10. Augustinus selittää, kuinka suuri etu juutalaisilla oli oikeista, Jumalan antamista merkeistä verrattuina pakanoihin, jotka palvoivat itse valitsemiaan merkkejä, vaikka juutalaiset eivät yleensä olleet oivaltaneet merkkiensä hengellistä sanomaa palvelleen niitä orjallisesti.....	90
6.11. Mitkään pakanakansojen seurakunnat eivät ole saavuttaneet uskoa Kristukseen rakkaudentekoineen, koska ne, joilla oli käsin tehdyt jumalien kuvat, eivät yhtä läheltä löytäneet oikeita merkkejä	91
7. Vielä hyödyttömämpää kuin on seurata hyödyllisiä merkkejä ammentamatta niiden sanomaa, on seurata käsin tehtyjä jumalien kuvia, ilman Jumalan niihin liittämää lupausta ja sanaa, vaikka ne tulkittaisiin symboleiksi: se johtaa orjallisesti palvelemaan epäjumalia	91
8.12. Kristillinen vapaus on vapauttanut ne, jotka se on löytänyt hyödyllisten merkkien piiristä kuin lähellään olevina; hyödyttömien merkkien piiristä se vapautti sekä turmiollisesta toiminnasta että merkeistä..	92
9.13. Kuinka merkkejä palvellaan orjallisesti tai vapaasti; UT:n aikana Herramme antoi vain harvoja ja arvokkaita merkkejä hoidettaviksemme; merkkien seuraaminen ilman niiden tarkoitusta on orjalliselle, niiden tulkitseminen väärin puolestaan harhaavalle sielulle ominaista	93
10.14. Augustinus varoittaa omaksumasta sanan varsinaisessa merkityksessä esitettyä puhetta kuin kuvaannollista. Ensín on selvitettävä puheen laji, kumpaa esitystapaa käytetään. Hän sanoo, milloin suorasanainen esitys yleensä on kyseessä: uskon totuutta tai tapojen kunniaa käsiteltäessä. Yksilöllinen toivo Jumalaan on suhteessa rakkauteen ..	93
10.15. Ihmissuku on taipuvainen arvioimaan syntejä – ei itse himon liikkeelle panevien vaikutuksien mukaan –, vaan mieluummin tottumuksiensa mukaan. Tämä johtaa siihen, ettei suorasanaista sanaa uskota, vaan tulkitaan kuvaannolliseksi puheeksi. Raamattu ei käske muuta kuin rakkauden eikä kiellä muuta kuin himon muodostaen näin kaikkien aikojen moraalín. Samoin väärä ennakkokäsitys johtaa suorasanaísen esityksen tulkitsemiseen kuvaannolliseksi.	94
10.16. Augustinus määrittelee rakkauden, häpeällisen teon, rikoksen, kelvollisuuden ja hyväntekeväisyyden	95
11.17. Mitä tahansa kovaa tai ikään kuin kauheaa tekoa ja sanaa luetaan Raamatusta koskien Jumalan persoonaa tai hänen pyhiänsä, se tähtää himon valtakunnan kukistamiseen	95

12.18. Kovilta vaikuttavat ilmaisut näyttävät kuitenkin kokemattomista lukijoista kuin häpeällisiltä, joko vain sanottuina tai myös tapahtuneina tosiasioina koskien Jumalan tai sellaisten ihmisten persoonaa, joiden pyhyyttä meille suositellaan. Esimerkkejä UT:sta ja VT:sta.	96
12.19. Mikä siis soveltuu tiettyihin paikkoihin, aikaan ja henkilöille, siihen on huomio huolellisesti kiinnitettävä. Kaikkia tämän kaltaisia asioita ei ole hyväksyttävä tai hylättävä lähtien käyttämiemme asioiden luonnosta, vaan tekomme syyn ja pyrkimyksemme päämäärän ja tavan perusteella	97
12.20. VT:n hurskauteen vaikutti pyrkimys saada lapsia; eri aikojen tapakäytäntöä tulee arvioida sen mukaan, esiintyikö siinä himon ylivaltaa ja pyrittiinkö Jumalan ja lähimmäisten rakastamiseen	97
13.21. Se on hyvien ja suurten ihmisten sovellettava käytäntöön hyödyllisyydeksi ja hyväntekeväisyydeksi; joko suorasanaisesti – kuten me olemme velvolliset tekemään – tai myös kuvaannollisin ilmaisin, kuten profeetoille sallitaan, mikä soveltuu niiden tottumukseen, joiden kanssa tämä eletävä elämä joko välttämättömyydestä pannaan tai velvollisuudesta otetaan kannettavaksi.	98
14.22. Puolittain valkeudessa olevat ihmiset ovat arvelleet eri paikoissa ja eri aikoina vaihtelevan tapakäytännön johdosta, ettei ole olemassa mitään vanhurskautta sinänsä, vaan itse kullekin kansalle näyttää sen oma käytäntönsä oikealta. Koska se on erilainen kaikissa kansoissa, mutta vanhurskauden kuuluu pysyä muuttumattomana, tulee heidän mielestään ilmeiseksi, ettei ole olemassa missään mitään vanhurskautta. A viittaa kristinuskon muuttumattomiin perusperiaatteisiin.	98
15.23. Himon sortovallassa vapautettu rakkaus tarjoaa säännön kuvaannollisen ilmaisun tarkastelemiseen, kunnes päädytään sellaisen rakkauden valtakuntaan, jossa vallitsee oikeudenmukaisimmat lait	99
16.24. Jos opetuksen antava Raamatun kohta on joko häpeällisen teon tai rikoksen kieltävä tai kelvollisuuteen ja hyväntekeväisyyteen käskevä, se ei ole kuvaannollinen puhetapa. Jos se taas näyttää käskevän häpeällisen teon tai rikoksen tai kieltävän kelvollisuuden ja hyväntekeväisyyden, se on kuvaannollista puhetapaa. Esimerkkejä näistä.....	99
17.25. Myös sen asian tulee kuulua niihin huomioon otettaviin periaatteisiin, joilla Raamattua oivalletaan, että tiedämme, että eri asiat käsketään yleisesti kaikille, eri asiat yksityisille henkilöille ja säätyjen kullekin lajille	100
18.26. Ei voida siirtää omankin aikojen elämän käytäntöön sitä, mikä VT:ssa sen aikojen tilanteen mukaan ei ole rietas teko eikä ilkityö, vaikka kyseinen teko ymmärretään selväsanaiseksi eikä kuvaannolliseksi puheeksi	101
18.27. Siveydestä patriarkkojen ja oman aikamme avioliitoissa	101
19.28. Augustinus sanoo, että itse hillittömästi elävät eivät voi uskoa moniavioisten patriarkkojen siveyteen	102
19.29. Myös pyhiin koskee heihin kohdistettu aiheeton häväistys	103

20. Augustinus vertaa patriarkkojen siveyden laatua apostolien henkeen, joka ei ylpistynyt uskovaisten ylistyksestä eikä murtunut vainoojien parjauksista	103
20.30. Jos Daavidkin olisi ollut hillitön monien vaimojensa kanssa, hänen hillittömyytensä olisi näkynyt vihana Absalomille	103
21. Daavidin suhtautuminen Absalomin ja Batsebasta saamansa, vauvana kuolleen lapsensa kohtaloihin	103
21.31. Daavidin itsekurin määrä vaimojensa kanssa osoittautuu hänen katumuksessaan langettuaan Batseban kanssa; toisenlainen kehitys tapahtui Salomossa	104
22.32. VT:n ajan tapoja ei pidä siirtää UT:n ajan tapoihin: Paljon näet on tuohon aikaan velvollisuuden mukaisesti tehtyjä sellaisia asioita, jotka nyt saattavat tapahtua vain heikummalla tavalla	105
23.33. Sen vuoksi mainioitten miesten synnit kuvataan Raamatussa, että oppisimme varomaan huolettomuutta ja pelkäämään ylpeyttä	105
24.34. Eniten on tutkittava sanonnasta sitä, onko se sanottu varsinaisessa vai kuvaannollisessa merkityksessä, minkä jälkeen tulee soveltaa Augustinuksen esittelemiä menetelmiä	105
25. Kun kuvaannollisuus on tullut ilmi, osoittautuvat sanat, jotka sen muodostavat, johdetuiksi joko sille samankaltaisista asioista tai jostakin siihen liittyvien asioiden lähitienoosta	106
25.35. Raamattu saattaa käyttää samaa ominaisuutta, kuten hapatusta, toisilleen vastakkaisten asioiden kuvaukseen. Augustinus päättää teoksen kirjoittamisen tähän n. v. 397 ja jatkaa sitä tästä n. v. 426.	106
25.36. Augustinus antaa esimerkkejä kuvauksista, joita käytetään sekä hyvässä että pahassa mielessä, sekä yhden epävarman kuvauksen; esim. vesi puolestaan voi kuvata monia toisistaan poikkeavia asioita	106
25.37. Muutkin asiat kuin vesi kuvaavat useita asioita ja ne tulee kuvaannollisina ratkaista lauseyhteyden perusteella	108
26. Missä vastaava asia on pantu selkeämmin, sitä tulee hyödyntää, kuitenkin katsoen kunkin kohdan tekstiyhteyttä	108
27.38. Raamatun rinnakkaiskohtaa voidaan hyödyntää jonkin näkökohdan esittämiseen, vaikkei se ehkä ollut kirjoittajan primäärinen ajatus, jos tuolle näkökohdalle on selvä tuki muualla Raamatussa ja jos sen tekee henkilö, joka ei laiminlyö primäärimerkityksen tutkimista	109
28.39. Jollei epäselvyys selviä muiden Raamatunkohtien avulla, jää käytettäväksi sallitut järkiperusteet, mikä tapa on kuitenkin paljon vaarallisempi kuin eteneminen Raamatun avulla. Lopputuloksen tulee olla ristiriidaton; ristiriita poistettakoon samasta Kirjasta löydetyllä asiaan kuuluvalla todisteella	109
29.40. Raamattu käyttää tyylikeinoja enemmän ja taitavammin kuin niitä oppimattomat saattavat arvata. Niiden tuntemus jonkin verran edistää Raamatun käsittämistä. A mainitsee muutamia nimeltä.....	110
29.41. Augustinus mainitsee esimerkkeinä ironian ja antifraasiksen; jos ajatus jää mielettömäksi suorasanaista, on joka tapauksessa katsottava, onko käytetty jotakin tyylikeinoja. Niin poistuu suurin osa epäselvyyksistä.	111

30.42. Augustinus aloittaa Ticoniuksen seitsemän Raamatun selittämiseen annetun säännön käsittelemisen, luettelee, mitkä ne ovat, ja kommentoi teosta ja kuinka laajasti po. säännöt ovat käyttökelpoisia	112
30.43. Augustinus kehottaa lukemaan Ticoniuksen teoksen hyödyllisenä, mutta kriittisesti ja toivomatta siltä ihan T:n lupaamaa avun määrää; sen jälkeen hän menee kuhunkin seitsemään kohtaan	113
31.44. Ensimmäinen sääntö koskee Kristusta ja hänen ruumistaan	114
32.45. Toinen sääntö koskee todellista ja näennäistä seurakuntaa	114
33.46. Kolmas s. koskee lupauksia ja lakia eli Henkeä ja kirjainta	115
34.47. Neljäs koskee erikoislajia ja luokkaa eli osaa ja kokonaisuutta	116
34.48. On oltava tarkkana siinä, millä tavalla siirrytään erityislajista luokkaan eli osasta kokonaisuuteen; esimerkkejä	117
34.49. Hengellinen Israel erotetaan lihallisesta Israelista – mikä on yhden ja saman kansakunnan ominaisuus – uuden armon, ei isänmaan jalouden, ja mielenlaadun, ei sukuperän mukaan. Mutta sillä aikaa kun profeettallinen yleväkielisyys puhuu joko edellisestä tai edelliselle, se salaisesti siirtyy jälkimmäiseen. Esimerkkejä.	119
35.50. Viides sääntö koskee aikamäärien laajuutta Raamatussa	120
35.51. Eräät luvut Raamatussa eivät tarkoita vain aikojen määriä, vaan niiden merkitykset avautuvat laajemmalle. Esimerkkejä	121
36.52. Kuudes sääntö koskee esityksen pääkohtien uudelleen esittämistä, asioita, jotka ikään kuin ajallisessa järjestyksessä seuraavat tai asioiden jatkumossa kerrotaan, vaikka peitetysti kerronta kohdistetaan edeltäviin sellaisiin asioihin, jotka aikaisemmassa esityksessä oli jätetty pois. Esimerkkejä	122
36.53. Augustinus jatkaa esimerkillä siitä, kun vielä <i>kaikessa maassa oli yksi kieli ja yksi puhe kaikilla</i>	123
36.54. Pääkohdan kertaaminen tapahtuu myös mm. eräässä Herran vertauksessa.....	123
37.55. Seitsemäs sääntö koskee Saatanaa ja hänen ruumistaan	124
37.56. Augustinus mainitsee, että Ticoniuksen säännöistä muut paitsi kolmas kuuluvat kuvaannollisiin esityksiin. Hän päättää kuvaannollisten ilmaisujen ja erilaisten merkkien eli sanojen käsittelyn tähdentäen ymmärryksen saamisen ja rukoilemisen tärkeyttä ja siirtyy seuraavassa luvussa opettamaan, miten totuuksia on esitettävä.	125

NELJÄS KIRJA 127

1.1. Augustinus viitaten teoksen 1.1.1:een alkaa nyt käsitellä löydetyn totuuden esittämistä	127
1.2. Hän ei tässä aio opettaa sitä retoriikkaa, jota tulee hankkia maallisista kouluista erikseen	127
2.3. Koska valheiden suosittelijat käyttävät kaikkia retoriikan taitoja, pitäisikö ne yleisessä käytössä olevina puuttua totuuden puolustajilta	127

3.4. Augustinus korostaa luonnonlahjojen merkitystä puhumiselle. Puhumista on harjoiteltava sopivana ikä kautena ja oloissa käyttäen harjoitteluun kirjoittamalla, sanelemalla ja lukemalla kristinopin mukaisia, tervehenkisiä tekstejä. Päämääränä tulee olla, ettei enää itse puhetilanteessa kaunopuheisuuden oppeja ajatella	128
3.5. Augustinus korostaa kaunopuheisuuden kuulemisen ja harjoittelemisen merkitystä yli sääntöjen; lapsetkin puhuisivat vain kaunopuheisesti ja kieliopin mukaan, jos heille puhuttaisiin puhtaasti	129
4.6. Millaisen Raamatun käsittelijän ja opettajan tulee olla	130
4.7. Augustinuksen kuvaamia puhujan menetelmiä miltei kukaan ei luovu käyttämästä pyrkiessään puhumalla ajamaan asioitaan.....	131
5. ”Viisautta ilman kaunopuheisuutta ei kyllin hyödytä, mutta kaunopuheisuus ilman viisautta on useimmiten liiaksi haittana, milloinkaan se ei hyödytä.” Viisautta puolestaan riippuu edistymisestä Raamatussa sitä ymmärtäen	131
5.8. Raamatussa pysyminen tekee puheen uskottavaksi ja turvallisesti sekä edistää puhetaitoa. Lukemalla ennen muuta Raamattua saamme sekä viisautta että kaunopuheisuutta; samoin lukemalla Raamatun turvallisimpia ja kaunopuheisimpia opettajia	131
6.9. Ovatko Raamatun Kaanonin Kirjoittajat kaunopuheisia?	132
6.10. Raamatusta ei kaunopuheisuutta puutu, mutta se ei myöskään pistä esiin; R. on sanoja viisaan rinnasta kaunopuheisuuden kera	133
7.11. Esimerkki Paavalilta, kuinka apostoli ei ole seurannut kaunopuheisuuden sääntöjä, mutta kaunopuheisuus seuraa hänen viisauttaan; tyylikeinoista kliimaksi ja periodi jäsenineen ja taukoineen ..	134
7.12. Uusi esimerkki Paavalilta siitä, millaisella viisaudella ja kaunopuheisuudella hän puhuu	135
7.13. Augustinus analysoi edellä sanotun esimerkin	136
7.14. Augustinus sanoo, että hän tällä analysoinnillaan vain hiukan väläyttää esiin Raamatun ja Paavalin kaunopuheisuutta	138
7.15. Jottei joku luulisi hänen voivan valita vain Paavalin R:n kaunopuheisuuden edustajaksi, A ottaa kuvaannollisen sanankäytön edustajana profeetoista Aamosin, käännöksenä hepreasta latinaan Hieronymuksen mukaan kommentoiden sen suhdetta Septuagintaan	138
7.16. Moukkamaisen karkeasti Aamos huudahtaa sanansa (6:1-6)	139
7.17. Augustinus aloittaa edellä olevan sitaatin analysoinnin	142
7.18. Analysointi jatkuu	142
7.19. Analysointi jatkuu huomautuksin, että puhutaan nyt meille	143
7.20. Analysointi jatkuu	143
7.21. Analysoinnin loppukommentit; profeetoilla kaunopuheisuus ei ollut tehtyä, vaan heillä ovat kaunopuheisuuden kyvyt olleet Lähettäjältään	143
8.22. Profeettojen selittäjien ei pidä matkia heidän puheittensa mahdollista hämäryyttä ja ikään kuin panna itseänsä selitettäväksi profeettojen arvovaltaisuudella, vaan ennen muuta huolehtia selvyydestä ...	144
9.23. Erittäin vaikeasti tavoitettavaa totuutta ei pidä tuoda suurelle yleisölle, mutta kyllä sen oppimiseen mahdollisille ja halukkaille	145

10.24. Puheessa selvyys on ensisijaista, jonka vuoksi tulee välttää liiallista puheen kultivointia ja sellaisia muodollisesti oikeitakin sanoja, jotka eivät opeta, ja käyttää havainnollisia sanoja. Esimerkkejä	145
10.25. Jos pidetään opetuspuhe yleisölle, on seurattava sen reaktioita tietääksemme, onko se ymmärtänyt, jonka jälkeen puhe tulee rajata	147
11.26. Opetuspuhekin tarvitsee yleensä viehätystä kuin maustetta	148
12.27. Puhujan klassiset perustavoitteet: opettaa, miellyttää, taivuttaa. Opettaminen perustuu niihin asioihin, joita sanomme, muut kaksi tapaan, jolla sanomme	148
12.28 Milloin tunteiden liikuttaminen ja taivuttaminen on tarpeen ja miksi opettaminen on välttämättömyys	149
13.29. Mitä hyötyä on miellyttämisestä puheessa ja milloin taivuttaminen on välttämätöntä	150
14.30 Kaunopuheisuus, jossa miellyttäminen ei aja totuutta, on sangen yleistä, suosittua ja kartettavaa vastustaessaan Raamattua	151
14.31. Liiallinen puheen koristeellisuus on epämiellyttävää silloinkin kun ei esitetä suoranaista valetta, vaan jotakin toisarvoista. Esim.	151
15.32. Puheessa täytyy palvella hyvää asiaa kaiken kaunopuheisuudenkin, jota opiskeltakoon aikanaan, mutta itse puhetilaisuuteen orientoiduttaessa puhe tulee jättää rukouksin Hengen johtoon	152
16.33. Augustinus käsittelee Pyhän Hengen ja ihmisen välistä suhdetta oppimisessa ja opettamisessa; apuneuvoja ei pidä hylätä	153
17.34. Se on kaunopuhuja, joka puhuu sävyisästi vaatimattomat asiat opettaakseen, kohtuutta noudattavasti kohtuullista huomiota vaativat asiat viehättääkseen, mutta mahtavasti suuret asiat taivuttaakseen	155
18.35. Mitkä ovat pieniä ja suuria asioita maallisessa oikeudessa ja seurakunnallisissa kysymyksissä	155
18.36. Esimerkki maallisesti pienestä, hengellisesti suuresta asiasta	156
18.37. Kristuksen sanat ovat suuria asioita kaikissa tilanteissa ja medioissa, koskivatpa sinänsä kuinka vähäarvoista asiaa tahansa	157
19.38. Kolminaisuuttakin, itsessään suurinta, käsitellään nöyrästi opettaessa; kiitetään; ja mahtavasti käännytetään epäjumalista hänelle	157
20.39. Nöyrän opetuksen esimerkki Paavalilta ja mitä siihen liittyy	158
20.40. Näyte Paavalilta keskittylistä	160
20.41. Rytmi puuttuu yleensä ja loppusoinnutkin Raamatun proosasta, jotta varjeltaisiin sanojen totuutta	162
20.42. Mahtavasta puhelajista A:n kommentit ja näyte Paavalilta	163
20.43. Toinen esimerkki Paavalilta mahtavasta puhelajista	164
20.44. Kolmas esimerkkiä Paavalilta mahtavasta puhelajista	165
21.45. Nöyrän puheen esimerkki Cyprianuksen ehtoollisopetuksesta	166
21.46. Nöyrän puheen esimerkki, Ambrosius Kolminaisuudesta	168
21.47. Näyte Cyprianuksen keskittylistä, neitseyden ylistys	169
21.48. Näyte Ambrosiuksen keskittylistä, neitseyden tavoista	170
21.49. Mahtavassa puhelajissa Cyprianuksen kehoitus kääntymykseen	171
21.50. Mahtavassa puhelajissa Ambrosiuksen kehoitus kääntyä	172
22.51. Kuinka samassa puheessa kolmea puhumisen lajia käytetään	173
23.52. Milloin jossakin esityslajissa toiset ovat tarpeen	173

24.53. Huudahdukset ja yleisön reaktiot; mahtavan puheen kokemus	174
23.54. Mihin eri puheen tyyllilajit pystyvät	175
25.55. Nöyrä ja mahtava laji aikaansaavat tiedon ja toimimisen, keskittylin varsinainen tehtävä on palvella näitä päämääriä	175
26.56. Joka puhelajissa on tavoiteltava ymmärtämistä, viehättämistä ja taivuttamista käyttämättä vain yhtä lajia; totuuden suuri voima	176
26.57. Myös keskittylin ollessa vallitsevana kahta muuta kysytään.....	178
26.58. Samoin mahtava tyyli tarvitsee myös kahta muuta	178
27.59. Opettajan elämä vaikuttaa sanojaan enemmän taivuttamiseen	178
27.60. Mitä ns. leipäpappeus saa aikaan	180
28.61. Mahtava puhe edellyttää moraalista puhujaa ja aina totuutta ja viisautta, joiden puolustaminen ei ole sanakiistelyä, vaan ensisijaista	180
29. Olkoon puhujan elämä ikään kuin hänen puheensa tyylin rikkaus.....	181
29.62. Kuka ei puhuessaan puhu, vaan varastaa Jumalan sanaa	181
30.63. Minkä kaiken puolesta on rukoiltava ja mistä kiitettävä	183
31.64. Nyt on sanottu, millaisen pitää kristinopin puolustajan olla	183

LIITE 1 Tyylikeinot, sana- ja ajatuskuviot.....	185
Augustinuksen erityisesti käyttämät tyylikeinot.....	208

LIITE 2 Aurelius Augustinus (354–430 jKr.)	221
Augustinuksen elämän pääkohtia, huomattavia tapauksia	221
Augustinuksen päävaikutuskaudet	223
Augustinuksen jumaluusopin pääkohta	224
Augustinuksen kirjallinen tuotanto.....	225
Augustinuksen vaikutus erityisesti luterilaisuuteen	226
Augustinuksen raamattukäsitys	233

INDEKSIT

Raamatunkohtaindeksi	236
Kirjallisuutta	242
Henkilöhakemisto	248
Hakusanat	252

SISÄLLYSLUETTELO	257
Tilaa merkinnöille	269